

Spolufinancováno
z programu Evropské unie
Erasmus+

Erasmus+

MODUL U

Řezání kyslíkem

Tepelné dělení materiálů

Tepelné dělení materiálů

- Materiály lze připravovat i tepelným dělením, k čemuž je možno využít řezání kyslíkem.
- V praxi se používají i další způsoby řezání – laser, plazma, atd.

Řezání kovů kyslíkem

- ▶ Teplené dělní – řezání kyslíkem je založeno na principu spalování železa v proudu kyslíku.
- ▶ Řezaný materiál předehřejeme neutrálním plamenem na zápalnou teplotu a poté otevřeme proud řezacího kyslíku, čímž dochází ke spalování řezaného kovu.
- ▶ Pruh, kde se spaluje materiál, je velmi úzký a tím dává rozměr řezné spáře.
- ▶ Tlak kyslíku vyfoukne zbylou strusku, která zůstala na hranách řezné spáry.

Podmínky pro řezání kovů kyslíkem

- ▶ Zápalná teplota kovu musí být nižší než jeho teplota tavení.
  - ▶ Tuto podmínku spolehlivě splňuje jen nelegovaná a nízkolegovaná ocel, která má reakční teplotu 1250 °C a teplotu tavení 1530 °C.
- ▶ Teplota tavení oxidů kovu musí být nižší než teplota tavení kovu.
  - ▶ Oxidy železa mají průměrnou teplotu tavení cca 1450 °C, což je také vyhovující.
- ▶ Vznikající oxidy musí být řidce tekuté, aby se snadno kyslíkem odstranily.
- ▶ Řezaný kov nesmí mít vysoký obsah legujících přísad zvyšujících kalitelnost (Mo, Cr, W, Ni aj.), nebo které brání řezání vysokou teplotou tavení oxidů (Cr, Si, aj.).

Podmínky pro řezání kovů kyslíkem

- ▶ Tepelná vodivost kovu nesmí být příliš vysoká.
- ▶ Množství tepla, které se při spalování uvolňuje, musí být dostatečné pro eliminaci tepelných ztrát a udržení stabilní exotermické reakce.
  - ▶ Při řezání uhlíkové oceli se získává reakcí železa a kyslíku až 80 % celkového tepla a z přehřívacího plamene cca 20%.
- ▶ Důkaz o exotermické reakci a průběhu procesu spalování železa je v aplikacích kyslíkového kopí, kde po zapálení drátků z téměř čistého železa, probíhá reakce hoření samovolně.

Podmínky pro řezání kovů kyslíkem

- V praxi tzn., že lze kyslíkem řezat pouze oceli s malým obsahem legujících prvků, nebo oceli uhlíkové.
- Zápalná teplota je v rozmezí 1050 °C až 1300 °C podle obsahu uhlíku a ostatních prvků, teplota tavení 1530 °C.
- Neželezné kovy, vysokolegovaná ocel a litina uvedené podmínky nesplňují, a proto je kyslíkem řezat nelze.
- Při spálení 1 kg železa se uvolní asi 4800 KJ tepla, což spolu s předehřevem stačí, aby reakce samovolně pokračovala.
- Teplota tavení vzniklé strusky je 1370 °C až 1450 °C, je tedy opět nižší, než teplota tavení řezaného kovu.

Podmínky pro řezání kovů kyslíkem

- V případech velkých tlouštěk 500 mm – 2 000 mm se řeže kyslíkem s přidáváním čistého železného prášku.
- Přidání prášku umožňuje řezat i materiály kyslíkem obtížně řezatelné např. vysokolegované oceli, kde řeznou hranu pokrývá hustý oxid chrómu, který brání difúzi kyslíku do oceli.
- Tepelný výkon plamene je závislý na druhu topného plynu a na vzájemném směšovacím poměru.
- Nejrozšířenější topné plyny pro kyslíkové řezání jsou acetylén a propan (lze použít zemní plyn, butan a vodík).
- Pro proces řezání je důležitá rychlost hoření topného plynu, která je u acetylénu největší.
- U propanu jsou i jiné směšovací poměry.

Teploty tavení některých oxidů

Typ oxidu	Teplota tavení (°C)
Oxid železnatý FeO	1 370
Oxid železitý Fe ₂ O ₃	1 565
Oxid železnato-železitý Fe ₃ O ₄	1 527
Oxid manganatý MnO	1 785
Oxid chromitý Cr ₂ O ₃	2 265
Oxid nikelnatý NiO	1 990

Materiály vhodné pro řezání kyslíkem

- Kyslíkem lze řezat oceli všech typů od nelegovaných nízkouhlíkových až po oceli nízkolegované do cca 1,6 % C, protože se zvyšujícím se obsahem uhlíku roste zápalná teplota a klesá tavící teplota.

Délky předehřívacího času při použití různých hořlavých plynů

Tloušťka řezaného materiálu	Čas ohřevu (s)		
	Acetylen (C ₂ H ₂)	Vodík (H ₂)	svítiplyn
20	6-7	10-12	10-14
50	9-10	14-16	18-22
100	15-17	18-22	22-27
150	25-28	22-27	23-33
200	30-35	28-33	35-42